

Concertul pentru orgă și pian al lui Dinu Lipatti

**Cristina Deiana STRUȚA, *Dinu Lipatti – Concertul pentru orgă și pian*, București, Editura Muzicală, 2024, 88 p.,
ISMN 979-0-69491-484-4, ISBN 978-973-42-1407-5**

Autoarea a cărei carte o recenzăm este o tânără personalitate a vieții muzicale timișorene, absolventă a Facultății de Muzică și Teatru din Timișoara, specializarea orgă, și a Școlii doctorale din cadrul Universității de Vest. Este vorba despre Cristina Deiana Struța, bine-cunoscută publicului timișorean prin concertele de orgă susținute cu orchestra Filarmonicii „Banatul”, și nu numai, dar și prin numeroasele proiecte culturale realizate de-a lungul anilor, mai ales în calitate de director artistic, și aici se cuvin amintite: *Timorgelfest*, *Orgile cetății*, *Barocul în ipostaze contemporane*, *Ziua muzicii de orgă din Timișoara*, *Ways of Knowing*, *#Concerte’n sat*. *Deschide lumea prin muzică*, *Vacanța pe portativ – muzica la sat*, *EduArtRomi* și altele.

Un succes notabil l-a obținut în cadrul proiectului Timișoara Culturală 2021 unde a fost plasată pe prima poziție în cadrul selecției. Prin inițiativa proiectelor *Orgile Cetății Timișoara*, Cristina Deiana Struța a pus în valoare bogăția patrimoniului timișorean, cuprins în cele 16 biserici cu orgă. Acest proiect a revigorat spațiul cultural timișorean într-un mod cu totul remarcabil, prin concertele organizate și prin invitații de marcă pe care i-a reunit.

În prezent lector universitar doctor la disciplinele Orgă, Acompaniament cu orgă, Muzică de cameră și Improvizatie, din cadrul Facultății de Muzică și Teatru din capitala Banatului, Cristina Deiana Struța se dovedește a fi și o pasionată cercetătoare în domeniul muzicologiei, realizând mai multe volume, dintre care amintim: *Timorgelfest – 20 de ani cu muzică de orgă*, Editura Universității de Vest din Timișoara, Timișoara, 2020, și capitole de cărți: *Frumosul muzical în componistica pentru orgă*, Editura Școlii de înalte studii pentru educatori Mihailo Pavlov, Vârșet, Serbia, 2017, *The liturgical chant of the Serbian Orthodox Church of Banat*, în *Studii de Imnologie*, vol. VI, Editura Risoprint, Cluj Napoca, 2017, *Charles Marie Widor, Analiza interpretativă a Simfoniei Romane, op. 73, partea I*, în *Cercetări și Studii – etnomuzicologie, bizantologie și etnologie*, nr.1-2/2020, Editura Academiei Române, Filiala Timișoara. Dar preocuparea de bază s-a focusat în acești ani pe o cercetare cu valențe deosebite și de o valoare inestimabilă, *Concertul pentru orgă și pian de*

Dinu Lipatti, realizată în cadrul studiilor doctorale, care au vizat domeniul interpretării muzicii lui Charles Marie Widor și Dinu Lipatti, teză de doctorat coordonată de prof. univ. dr. habil. Felician Roșca, susținută și apreciată de comisia de evaluare academică cu calificativul *Summa cum laude*.

Toate aceste publicații dovedesc o migăloasă documentare, simț al echilibrului în stilul de exprimare, dar, mai ales, respect și dragoste pentru obiectul cercetării, fie că este vorba despre analiza unei lucrări muzicale, fie despre o personalitate ce trebuie readusă în atenția publicului, așa cum este volumul de care ne ocupăm, *Dinu Lipatti – Concertul pentru orgă și pian*.

În această carte, Cristina Deiana Struța face o analiză pertinentă, actuală și unică în domeniu, demersul fiind dublat și de editarea partiturii după documente originale de arhivă, în acest sens fiind comparate manuscrisele aflate la Biblioteca Academiei Române din București, Schola Cantorum din Paris, Biblioteca Universității Naționale de Muzică din București, Biblioteca Academiei de Muzică „Gh. Dima” din Cluj-Napoca, Biblioteca Filarmonicii din Tg. Mureș, meritul fiind cu atât mai mare întrucât propune un titlu oarecum ignorat, aproape necunoscut din creația acestui mare interpret și pedagog român, despre a cărui creație componistică poate că nu s-a scris suficient până în prezent. Se știe, de altfel, că Dinu Lipatti a lăsat o multitudine de capodopere dedicate, în general, creației pianistice, însă acest concert este un opus special dedicat profesoarei sale, Nadia Boulanger.

După câteva informații strict legate de contextul biografico-istoric al nașterii lucrării, autoarea realizează o analiză amănunțită a arhitecturii muzicale ale acesteia, rezultatul fiind redat încă o dată, schematic, la sfârșitul cărții, astfel încât oricine își poate forma, dintr-o privire, o imagine de ansamblu asupra ei. Deosebit de interesante sunt concluziile, din care se desprind câteva aspecte caracteristice, care fac ca lucrarea să se detașeze în cadrul muzicii concertante a compozitorului. Structurat în patru părți, *Allegro*, *Trio*, *Adagio*, *Presto*, concertul se remarcă prin frazele ample, de o anumită dificultate tehnică, însă extrem de profunde ca mesaj muzical, care se întrepătrund în dialogul orgă-pian, într-o scriitură densă și elaborată, în care se remarcă efectul orchestral dat de disponerea sonoră a registrelor orgii.

Trebuie să recunoaștem că a scrie despre structura formală a unei lucrări muzicale nu este o sarcină facilă deoarece nu oferă ocazii de autoafirmare stilistică. Dimpotrivă, alăturarea de litere și cifre care denumesc diferitele segmente de muzică în ordinea lor, riscă să dea senzația de rece cerebralitate. Autoarea realizează aici ceea ce s-ar putea numi un „tur de forță”: alături de simbolurile analitice și inevitabilii termeni de specialitate, apar și momente de discurs într-un ton accesibil, fapt care dă viață structurii analizate. Desigur că,

analizele muzicale sunt necesare pentru înțelegerea și interpretarea lucrării, însă considerăm că ar fi ideal ca publicul meloman să poată avea acces la audierea partiturii, astfel fiind înlesnită interiorizarea discursului sonor, fapt realizat de autoare în cadrul concertului de gală al Festivalului Timorgelfest, ediția jubiliară 2025, alături de pianista Mara Dobrescu (Paris), într-un demers interpretativ de excepție, ocazie cu care a fost distribuită și cartea celor interesați.

De menționat că volumul este onorat de o prefață scrisă de un titan al muzicologiei românești, Maestrul Grigore Bărgăuanu (Paris), domnia sa apreciind demersul muzicologic la un nivel excepțional de valoros, fapt care îl recomandă atât specialiștilor în domeniu, dar și melomanilor, deoarece autoarea reușește să-și echilibreze stilul de exprimare astfel încât, dincolo de scheme și cifre, iubitorul de muzică să poată înțelege frumusețea lucrării analizate.

O felicităm călduros pe organista Cristina Deiana Struța pentru munca depusă, ca interpret și muzicolog, și așteptăm cu interes programarea acestei lucrări în cât mai multe stagioni ale filarmonicilor din țară și în afara spațiului românesc!

Ani-Rafaela CARABENCIOV
(Universitatea de Vest din Timișoara)